

Promemoria

Klimat- och näringslivsdepartementet

Kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om ekodesign

KN 2025/01772

19 september 2025

Innehållsförteckning

1	Promemorians huvudsakliga innehåll	4
2	Författningsförslag	5
2.1	Förslag till förordning (2025:000) med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om ekodesign.....	5
2.2	Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.....	6
2.3	Förslag till förordning om ändring i miljötillsynsförordningen (2011:13)	8
2.4	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2016:187) om ekodesign	13
3	Ärendet.....	15
4	EU-förordningen om ekodesign	15
4.1	EU-förordningen ersätter successivt ekodesigndirektivet	15
4.2	Kommissionen ska anta en arbetsplan	16
4.3	Ekodesignkrav	16
4.4	De ekonomiska aktörernas skyldigheter och EU-försäkran om överensstämmelse.....	17
4.5	Miljöanpassad offentlig upphandling	17
4.6	Marknadskontroll	17
4.7	Förstörelse av osålda konsumentprodukter	18
5	Befintliga bestämmelser som kompletterar EU-förordningen om ekodesign	19
5.1	Marknadskontroll och tillsyn.....	19
5.2	Anmälade myndighet och anmälda organ	20
5.3	Stöd till små och medelstora företag	20
5.4	Den nationella strategin för marknadskontroll	20
5.5	Miljöanpassad upphandling.....	21
6	EU-förordningen om ekodesign behöver kompletteras med nationella bestämmelser	22
6.1	Fördelningen av ansvaret för marknadskontrollen enligt EU-förordningen	22
6.2	Marknadskontroll av produkter som omfattas av ekodesigndirektivet och vissa krav i EU-förordningen om ekodesign	25
6.3	Förstörelse av osålda konsumentvaror	25
6.4	Kostnader för marknadskontroll och tillsyn	26
6.5	EU-försäkran om överensstämmelse	28
7	Sanktioner	28
8	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	29
9	Konsekvensutredning.....	30
9.1	Problembeskrivning	30

9.2	Effekter om någon reglering inte kommer till stånd (nollalternativet)	30
9.3	Alternativa lösningar	31
9.4	Konsekvenser för berörda aktörer	31
9.4.1	Myndigheter och domstolar.....	31
9.4.2	Ekonomiska aktörer.....	33
9.4.3	Statsfinansiella konsekvenser	33
9.4.4	Miljömässiga konsekvenser.....	34
9.4.5	Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av anslutningen till EU	34
9.4.6	Bedömning av om det finns behov av speciella informationsinsatser.....	34
9.4.7	Hur och när konsekvenserna av förslaget eller beslutet kan utvärderas	35

1 Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian föreslås bestämmelser som kompletterar EU-förordningen om ekodesign. Förslagen innebär bland annat följande:

- Statens energimyndighet, Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen ska vara ansvariga marknadskontrollmyndigheter.
- Naturvårdsverket blir tillsynsmyndighet för kravet i förordningen om att utlämna information om osålda konsumentprodukter och förbudet att förstöra osålda konsumentprodukter.
- Marknadskontrollmyndigheterna ges befogenhet att meddela föreskrifter om avgifter för marknadskontrollen i fråga om kostnader för provtagning och inspektion av handlingar, för det fall produkter inte överensstämmer med de krav som finns i EU-förordningen om ekodesign.
- Naturvårdsverket ges befogenhet att meddela föreskrifter om avgifter för myndighetens tillsyn.
- Det förtydligas att Statens energimyndighet har befogenhet att genomföra marknadskontrollåtgärder för produkter som fortsatt omfattas av ekodesigndirektivet men som även träffas av vissa krav i EU-förordningen om ekodesign.
- En EU-försäkran om överensstämmelse, som ska ange att det har visats att de ekodesignkrav som är tillämpliga följs, ska utfärdas på svenska eller engelska och ska regleras i en ny förordning med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om ekodesign.

Merparten av förordningsändringarna föreslås träda i kraft den 19 juli 2026. Förslaget om att myndigheterna ges befogenheter att meddela föreskrifter om avgifter föreslås träda i kraft 15 oktober 2026. Förslaget om förtydligande av Statens energimyndighets befogenhet i förordningen (2016:187) om ekodesign föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

2 Författningsförslag

2.1 Förslag till förordning (2025:000) med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om ekodesign

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna förordning kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1781 av den 13 juni 2024 om upprättande av en ram för att fastställa ekodesignkrav för hållbara produkter, om ändring av direktiv (EU) 2020/1828 och förordning (EU) 2023/1542 och om upphävande av direktiv 2009/125/EG (EU-förordningen om ekodesign).

2 § Förordningen är meddelad med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

3 § En EU-försäkran om överensstämmelse som ska upprättas av tillverkaren enligt artikel 27.2 i EU-förordningen om ekodesign eller av importörer och distributörer enligt artikel 34 i samma förordning, ska vara skriven på svenska eller engelska.

4 § Bestämmelser om marknadskontroll och tillsyn finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 av den 20 juni 2019 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011, i 26 kap. miljöbalken och i miljötillsynsförordningen (2011:13).

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2026.

2.2 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken

Härigenom föreskrivs att det i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken ska införas fyra nya paragrafer, 7 kap. 21–24 §§, och närmast före 7 kap. 21 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

Avgifter för marknadskontroll och tillsyn av att kraven i EU-förordningen om ekodesignkrav följs

21 §

Statens energimyndighet får inom sitt ansvarsområde för marknadskontroll enligt miljö-tillsynsförordningen (2011:13), i fråga om Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1781 av den 13 juni 2024 om upprättande av en ram för att fastställa ekodesignkrav för hållbara produkter, om ändring av direktiv (EU) 2020/1828 och förordning (EU) 2023/1542 och om upphävande av direktiv 2009/125/EG, meddela föreskrifter om att en ekonomisk aktör ska ersätta marknadskontrollmyndighetens kostnader för

1. provtagning och undersökning av prover, och

2. undersökning av handlingar.

Sådana föreskrifter får dock bara avse fall då produkten inte uppfyller de krav som gäller enligt förordning (EU) 2024/1781.

22 §

Naturvårdsverket får inom sitt ansvarsområde för marknadskontroll enligt miljö-tillsynsförordningen (2011:13), i fråga om förordning (EU) 2024/1781,

meddela föreskrifter om att en ekonomisk aktör ska ersätta marknadskontrollmyndighetens kostnader för

1. provtagning och undersökning av prover, och

2. undersökning av handlingar.

Sådana föreskrifter får dock bara avse fall då produkten inte uppfyller de krav som gäller enligt förordning (EU) 2024/1781.

23 §

Kemikalieinspektionen får inom sitt ansvarsområde för marknads- kontroll enligt miljötillsyns- förordningen (2011:13), i fråga om förordning (EU) 2024/1781, meddela föreskrifter om att en ekonomisk aktör ska ersätta marknadskontrollmyndighetens kostnader för

1. provtagning och undersökning av prover, och

2. undersökning av handlingar.

Sådana föreskrifter får dock bara avse fall då produkten inte uppfyller de krav som gäller enligt förordning (EU) 2024/1781.

24 §

Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om avgifter för myndighetens tillsyn enligt 2 kap. 24 § första stycket 1 p miljötillsyns- förordningen (2011:13).

Denna förordning träder i kraft den 15 oktober 2026.

2.3 Förslag till förordning om ändring i miljötillsynsförordningen (2011:13)

Härigenom föreskrivs i fråga om miljötillsynsförordningen (2011:13)
dels att 2 kap. 19, 21 och 24 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas en ny paragraf, 2 kap. 27 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

19 §¹

I 20–35 §§ fördelas ansvaret för tillsynen enligt miljöbalken, kontrollen enligt förordning (EU) 2017/625 och kontrollen enligt förordning (EU) 2019/1020 i fråga om

1. miljöfarliga verksamheter enligt 9 kap. miljöbalken,
2. föroreningsskador och miljöskador enligt 10 kap. miljöbalken,
3. vattenverksamheter enligt 11 kap. miljöbalken,
4. jordbruk och andra verksamheter enligt 12 kap. 10 § miljöbalken,
5. kemiska produkter, biotekniska organismer och varor enligt 14 kap. miljöbalken samt utrustning avsedd för hantering av växtskyddsmedel,
6. avfall och avfallsförebyggande åtgärder enligt 15 kap. miljöbalken,
7. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 648/2004 av den 31 mars 2004 om tvätt- och rengöringsmedel,
8. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1021 av den 20 juni 2019 om långlivade organiska föreningar,
9. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 517/2014 av den 16 april 2014 om fluorerade växthusgaser och om upphävande av förordning (EG) nr 842/2006,
10. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall,
11. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikalie-myndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG,
12. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006,
13. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1005/2009 av den 16 september 2009 om ämnen som bryter ned ozonskiktet,
14. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG,
15. förordning (EG) nr 1223/2009,

16. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 528/2012 av den 22 maj 2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter,

17. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 649/2012 av den 4 juli 2012 om export och import av farliga kemikalier,

18. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1257/2013 av den 20 november 2013 om återvinning av fartyg och om ändring av förordning (EG) nr 1013/2006 och direktiv 2009/16/EG,

19. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/852 av den 17 maj 2017 om kvicksilver och om upphävande av förordning (EG) nr 1102/2008, och

20. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1542 av den 12 juli 2023 om batterier och förbrukade batterier, om ändring av direktiv 2008/98/EG och förordning (EU) 2019/1020 och om upphävande av direktiv 2006/66/EG.

19. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/852 av den 17 maj 2017 om kvicksilver och om upphävande av förordning (EG) nr 1102/2008,

20. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1542 av den 12 juli 2023 om batterier och förbrukade batterier, om ändring av direktiv 2008/98/EG och förordning (EU) 2019/1020 och om upphävande av direktiv 2006/66/EG, och

21. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1781 av den 13 juni 2024 om upprättande av en ram för att fastställa ekodesignkrav för hållbara produkter, om ändring av direktiv (EU) 2020/1828 och förordning (EU) 2023/1542 och om upphävande av direktiv 2009/125/EG.

21 §²

Kemikalieinspektionen

1. har ansvar för tillsynen enligt miljöbalken när det gäller 14 kap. miljöbalken och de EU-förordningar som anges i 19 § 7–9, 11–13, 16, 17 och 19, i fråga om

a) primärleverantörers utsläppande på marknaden av kemiska produkter och biotekniska organismer samt primärleverantörers skyldighet att anmäla kemiska produkter, biotekniska organismer och varor till produktregistret,

b) utsläppande av varor på marknaden, och

c) att sådana representanter som avses i artikel 8 i förordning (EG) nr 1907/2006 fullgör sina skyldigheter enligt den förordningen,

2. har ansvar för tillsynen enligt miljöbalken av att primärleverantörer följer sådana föreskrifter om förbud mot att släppa ut kemiska produkter på marknaden som har meddelats med stöd av 15 kap. 40 § miljöbalken,

² Senaste lydelse 2023:659.

3. är behörig myndighet att utföra kontroll enligt artikel 4 i förordning (EU) 2017/625 i fråga om primärleverantörers utsläppande på marknaden av växtskyddsmedel enligt förordning (EG) nr 1107/2009, och

4. är marknadskontrollmyndighet och utövar kontroll enligt förordning (EU) 2019/1020 över att produkter överensstämmer med kraven i

a) de EU-förordningar som anges i 19 § 7–9, 11–13, 16 och 19,

b) förordning (EU) 2024/1781 i fråga om ekodesignkrav som avser användning av ämnen,

b) förordning (EU) 2023/1542 i fråga om krav på frånvaro av vissa metaller i batterier,

c) förordning (EU) 2023/1542 i fråga om krav på frånvaro av vissa metaller i batterier,

c) Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/65/EU av den 8 juni 2011 om begränsning av användning av vissa farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning, och

d) Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/65/EU av den 8 juni 2011 om begränsning av användning av vissa farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning, och

d) Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/42/EG av den 21 april 2004 om begränsning av utsläpp av flyktiga organiska föreningar förorsakade av användning av organiska lösningsmedel i vissa färger och lacker samt produkter för fordonsreparationslackering och om ändring av direktiv 1999/13/EG.

e) Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/42/EG av den 21 april 2004 om begränsning av utsläpp av flyktiga organiska föreningar förorsakade av användning av organiska lösningsmedel i vissa färger och lacker samt produkter för fordonsreparationslackering och om ändring av direktiv 1999/13/EG.

Kemikalieinspektionen ska dock inte ha ansvar för

1. sådan tillsyn som Livsmedelsverket har ansvar för enligt 22 §, eller

2. sådan tillsyn eller kontroll som Läkemedelsverket har ansvar för enligt 23 § eller som Transportstyrelsen har ansvar för enligt 27 §.

24 §³

Naturvårdsverket

1. har ansvar för tillsynen enligt miljöbalken i fråga om

a) producentansvaret enligt förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier, med undantag för frågor om hur insamlingen av batterier lokalt uppfyller kraven i 19 och 20 §§ i den förordningen,

b) förordningen (2021:996) om engångsprodukter, med undantag för frågor om hur 17–22 och 28 §§ i den förordningen uppfylls lokalt,

c) förordningen (2021:998) om producentansvar för vissa tobaksvaror och filter, med undantag för frågor om hur hanteringen av sådant avfall som omfattas av förordningen lokalt uppfyller kraven i den förordningen,

d) förordningen (2021:999) om producentansvar för ballonger,

e) förordningen (2021:1000) om producentansvar för våtservetter,

f) förordningen (2021:1001) om producentansvar för fiskeredskap, med undantag för frågor om hur hanteringen av sådant avfall som omfattas av förordningen lokalt uppfyller kraven i den förordningen,

g) förordningen (2021:1002) om nedskräpningsavgifter,

h) förbud mot att släppa ut varor på marknaden som har meddelats med stöd av 15 kap. 40 § 2 miljöbalken,

i) förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar, med undantag för frågor om hur hanteringen av sådant avfall som omfattas av förordningen lokalt uppfyller kraven i den förordningen,

j) förordningen (2022:1276) om producentansvar för elutrustning, med undantag för frågor om hur hanteringen av sådant avfall som omfattas av förordningen lokalt uppfyller kraven i den förordningen,

k) förordningen (2023:132) om producentansvar för bilar, med undantag för frågor om hur hanteringen av sådant avfall som omfattas av förordningen lokalt uppfyller kraven i den förordningen,

l) förordningen (2023:133) om producentansvar för däck, med undantag för frågor om hur hanteringen av sådant avfall som omfattas av förordningen lokalt uppfyller kraven i den förordningen,

m) förordning (EG) nr 1013/2006 när det gäller frågor som verket är behörig myndighet för,

n) förordning (EU) nr 1257/2013 när det gäller frågor som verket är behörig myndighet för och de skyldigheter som den driftsansvariga på en fartygsåtervinningsanläggning har enligt artikel 13.2, *och*

n) förordning (EU) nr 1257/2013 när det gäller frågor som verket är behörig myndighet för och de skyldigheter som den driftsansvariga på en fartygsåtervinningsanläggning har enligt artikel 13.2,

o) skyldigheter för producenter och producentansvarsorganisationer i förordning (EU) 2023/1542, och

p) förordning (EU) 2024/1781 när det gäller de skyldigheter som ekonomiska aktörer har enligt artiklarna 24.1, 25.1 och 25.2, och

2. är marknadskontrollmyndighet och utövar kontroll enligt förordning (EU) 2019/1020 över att produkter överensstämmer med kraven i

a) Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG av den 20 december 1994 om förpackningar och förpackningsavfall,

b) Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/66/EG av den 6 september 2006 om batterier och ackumulatorer och förbrukade batterier och ackumulatorer och om upphävande av direktiv 91/157/EEG med undantag för krav på frånvaro av vissa metaller i batterier, *och*

b) Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/66/EG av den 6 september 2006 om batterier och ackumulatorer och förbrukade batterier och ackumulatorer och om upphävande av direktiv 91/157/EEG med undantag för krav på frånvaro av vissa metaller i batterier,

c) Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EU av den 4 juli 2012 om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE).

c) Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EU av den 4 juli 2012 om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE), *och*

d) förordning (EU) 2024/1781.

Ansaret att utöva kontroll enligt förordning (EU) 2019/1020 över att produkter överensstämmer med kraven i förordning (EU) 2024/1781 gäller inte sådan kontroll som

1. Statens energimyndighet ansvarar för enligt 2 kap. 27 b §, och

2. Kemikalieinspektionen ansvarar för enligt 2 kap. 21 §.

27 b §

Statens energimyndighet är marknadskontrollmyndighet och utövar kontroll enligt förordning (EU) 2019/1020 över att energirelaterade produkter överensstämmer med kraven i förordning (EU) 2024/1781.

Ansaret gäller inte sådan kontroll som Kemikalieinspektionen ansvarar för enligt 2 kap. 21 §.

Denna förordning träder i kraft den 19 juli 2026.

2.4 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2016:187) om ekodesign

Härigenom föreskrivs att 3 a § förordningen (2016:187) om ekodesign ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Statens energimyndighet är marknadskontrollmyndighet och utövar marknadskontroll enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 av den 20 juni 2019 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011 över att produkter *överensstämmer med kraven i* Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/125/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av en ram för att fastställa krav på ekodesign för energirelaterade produkter.

Föreslagen lydelse

3 a §⁴

Statens energimyndighet är marknadskontrollmyndighet och utövar marknadskontroll enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 av den 20 juni 2019 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011 över att produkter *som omfattas av en sådan genomförandeåtgärd eller självreglering som avses i artikel 15 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/125/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av en ram för att fastställa krav på ekodesign för energirelaterade produkter överensstämmer med kraven i*

1. direktiv 2009/125/EG, och
2. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1781 av den 13 juni 2024 om upprättande av en ram för att fastställa ekodesignkrav för hållbara produkter, om ändring av direktiv (EU) 2020/1828 och förordning (EU) 2023/1542 och om upphävande av direktiv 2009/125/EG, om förordningens krav är tillämpliga på produkterna.

Bestämmelser om en marknadskontrollmyndighets befogenhet att besluta om åtgärder enligt förordning (EU) 2019/1020 finns i lagen (2008:112) om ekodesign.

⁴ Senaste lydelse 2022:1191.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2026.

3 Ärendet

Europaparlamentets och rådet har antagit förordningen (EU) 2024/1781 av den 13 juni 2024 om upprättande av en ram för att fastställa ekodesignkrav för hållbara produkter, om ändring av direktiv (EU) 2020/1828 och förordning (EU) 2023/1542 och om upphävande av direktiv 2009/125/EG (EU-förordningen om ekodesign), se *bilaga 1*. EU-förordningen är till alla delar bindande och direkt tillämplig i Sverige. För att EU-förordningen ska kunna tillämpas fullt ut i Sverige krävs dock vissa författningsändringar. Med anledning av detta har denna promemoria tagits fram inom Klimat- och näringslivsdepartementet.

I promemorian lämnas förslag till de förordningsändringar som bedöms nödvändiga för att komplettera EU-förordningen om ekodesign.

4 EU-förordningen om ekodesign

4.1 EU-förordningen ersätter successivt ekodesigndirektivet

I syfte att främja en effektiv energianvändning och en låg miljöpåverkan av energirelaterade produkter antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/125/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av en ram för att fastställa krav på ekodesign för energirelaterade produkter (ekodesigndirektivet). Syftet ska uppnås genom att miljöaspekter integreras i produktdesignen för att förbättra produktens miljöprestanda under hela dess livscykel, vilket kallas för ekodesign. Direktivet är uppbyggt som ett s.k. ramdirektiv, vilket innebär att direktivet sätter ramar för hur krav ska tas fram och vad som kan regleras. Specifika krav sätts för olika produkter i särskilda produktförordningar, som kommissionen tar fram. Sådana produktspecifika EU-förordningar gäller direkt i medlemsländerna.

Ekodesigndirektivet har genomförts i Sverige genom lagen (2008:112) om ekodesign (ekodesignlagen) och förordningen (2016:187) om ekodesign (den svenska ekodesignförordningen).

Genom EU-förordningen om ekodesign upphävs ekodesigndirektivet. Delar av ekodesigndirektivet kommer dock att vara fortsatt tillämpliga för produkter som omfattas av produktförordningar som antagits med stöd av ekodesigndirektivet (artikel 79.1). Ekodesignlagen och den svenska ekodesignförordningen kommer därför att behöva tillämpas till dess det inte längre finns några produktförordningar som omfattas av ekodesigndirektivet.

4.2 Kommissionen ska anta en arbetsplan

Det är Europeiska kommissionen som genom delegerade akter beslutar vilka produktgrupper som kommer att omfattas av EU-förordningen om ekodesign. Sådana delegerade akter kan också beslutas för så kallade horisontella krav, det vill säga där specifika ekodesignkrav inte endast gäller för en specifik produktgrupp utan i stället en funktion hos många produkter. Kommissionen ska anta en arbetsplan över vilka produkter som ska omfattas av ekodesignkrav (artikel 18). Arbetsplanen ska omfatta åtminstone en period om tre år och uppdateras regelbundet. I förordningen anges att kommissionen i sin första arbetsplan särskilt ska prioritera vissa specifika produktgrupper (artikel 18.5).

Kommissionen beslutade den 16 april 2025 om en arbetsplan för perioden 2025–2030 som innehåller en förteckning över de produkter som kommer att prioriteras för fastställande av ekodesignkrav och de beräknade tidsramarna för dessa (COM [2025] 187 slutlig). Enligt planen kommer kommissionen att anta delegerade akter för fyra slutprodukter (textilier/kläder, möbler, däck och madrasser), två intermediära produkter (järn och stål samt aluminium) och två horisontella ekodesignkrav (reparerbarhet och återvinningsbarhet och andel återvunnet material i elektronik). Dessutom kommer kommissionen att med stöd av EU-förordningen anta delegerade akter för 16 energirelaterade produkter som tidigare omfattats av ekodesigndirektivets arbetsplan. Fyra av dessa är helt nya produkter som inte tidigare reglerats inom ramen för ekodesigndirektivet.

I förhållande till de produktgrupper som kommissionen enligt förordningen ska prioritera i sin första arbetsplan har skor, rengöringsmedel, målarfärger, smörjmedel och kemikalier valts bort. Kommissionen anger i planen att det kommer att utföras en studie om potentiella ekodesignkrav på skor, bland annat med hänsyn till den betydande miljöpåverkan från skor. Även för kemikalier avser kommissionen att initiera en studie i syfte att identifiera en tydligare avgränsning för möjliga åtgärder i nästa arbetsplan.

4.3 Ekodesignkrav

EU-förordningen om ekodesign är en viktig del i kommissionens strategi för mer miljömässigt hållbara och cirkulära produkter. Den bygger på ekodesigndirektivet, som ansetts vara en framgångsrik strategi för att främja regleringen av energirelaterade produkters hållbarhet. Förordningen ger kommissionen befogenhet att utveckla och besluta om delegerade akter med ekodesignkrav för de flesta produktgrupper. Det inkluderar s.k. intermediära produkter, som till exempel järn och stål. Ett fåtal produktgrupper, som livsmedel och läkemedel, är undantagna (artikel 1.2).

Ekodesignkraven, som antingen kan vara prestandakrav (artikel 6) eller informationskrav (artikel 7), ska vara sådana att de förbättrar vissa produktaspekter (artikel 5), till exempel produktens beständighet, återanvändbarhet, reparerbarhet och miljöpåverkan såsom koldioxid- och

miljöavtryck. Tillämpningsdatumet för en delegerad akt får som huvudregel inte infalla tidigare än 18 månader från dess ikraftträdande (artikel 4.4).

En produkt får endast släppas ut på marknaden eller tas i bruk om det finns ett digitalt produktpass (artikel 9) med uppgifter som är specifika för en produkt i enlighet med de informationskrav som finns för produkten och som kan nås på elektronisk väg (artikel 2.28).

4.4 De ekonomiska aktörernas skyldigheter och EU-försäkran om överensstämmelse

EU-förordningen om ekodesign innehåller skyldigheter som följer av de ekonomiska aktörernas olika roller i leveranskedjan. Olika krav ställs på tillverkare (artikel 27), auktoriserade representanter (artikel 28), importörer (artikel 29), distributörer (artikel 30) och återförsäljare (artikel 31). I vissa fall ska importörer och distributörer ha samma skyldigheter som tillverkaren (artikel 34). Utöver att krav ställs på produkter har aktörerna också skyldigheter som gäller information (artikel 36), rapportering och övervakning (artikel 37).

I förordningen regleras också EU-försäkran om överensstämmelse och hur den ska utformas (artikel 44 och bilaga V).

4.5 Miljöanpassad offentlig upphandling

I EU-förordningen om ekodesign fastställs minimikrav som upphandlande myndigheter eller enheter ska följa när offentliga kontrakt tilldelas (artikel 65.1 och 65.2). Dessutom ges kommissionen befogenhet att fastställa minimikrav för offentlig upphandling av produktgrupper som omfattas av ekodesignkrav i fråga om tekniska specifikationer, tilldelningskriterier och villkor eller mål för fullgörande av kontrakt.

4.6 Marknadskontroll

Marknadskontroll är en avgränsad form av tillsyn som syftar till att säkerställa att produkter överensstämmer med kraven i relevant harmoniserad unionslagstiftning och regleras i EU-förordningen om marknadskontroll. Förordningen ska tillämpas om det inte finns några särskilda bestämmelser med samma syfte i harmoniserad unionslagstiftning som på ett mer specifikt sätt reglerar särskilda aspekter av marknadskontrollen.

Enligt EU-förordningen om marknadskontroll ska marknadskontrollmyndigheterna bedriva en effektiv marknadskontroll av produkter som görs tillgängliga på den inre marknaden, vilket inkluderar produkter som tillgängliggörs via internet. Myndigheterna ska säkerställa att ekonomiska aktörer vidtar korrigerande åtgärder och besluta om lämpliga åtgärder om den ekonomiska aktören inte vidtar sådana åtgärder.

Beslut om vilka kontroller som ska utföras ska baseras på en riskbaserad metod som tar hänsyn till bland annat graden av potentiell fara, ekonomiska aktörers verksamhet och uppgifter som tagits emot från konsumenter och andra aktörer. Den första kontrollnivån består av dokumentkontroller och visuella kontroller av till exempel CE-märkning, att en EU-försäkran om överensstämmelse har upprättats och att rätt förfaranden för bedömning av överensstämmelse har valts. Fysiska kontroller, inklusive kontroller i laboratorium, kan genomföras vid behov. Om marknadskontrollmyndigheten konstaterar att en produkt inte uppfyller kraven och utgör en risk för människors hälsa eller säkerhet, ska den kräva att den ekonomiska aktören vidtar nödvändiga åtgärder inom en viss tid. Det kan handla om olika typer av korrigering åtgärder, försäljningsförbud eller tillbakadragande eller återkallande av produkten. Om den ekonomiska aktören inte vidtar åtgärderna ska marknadskontrollmyndigheten säkerställa att produkten till exempel dras tillbaka och informera bland annat kommissionen.

Marknadskontrollmyndigheterna ska kräva att ekonomiska aktörer vidtar lämpliga korrigering åtgärder i det fall deras produkter utgör en risk på nationell nivå. Marknadskontrollmyndigheterna ska även informera kommissionen och de övriga medlemsstaterna om ekonomiska aktörer inte vidtar korrigering åtgärder (artikel 69 i EU-förordningen om ekodesign).

Varje medlemsstat ska i sin nationella strategi för marknadskontroll se till att det finns ett avsnitt om de marknadskontrollaktiviteter som planeras. Aktiviteterna ska säkerställa att kontroller utförs i tillräcklig utsträckning med avseende på förordningen och antagna ekodesignkrav (artikel 66).

4.7 Förstörelse av osålda konsumentprodukter

Ekonomiska aktörer som förstör osålda konsumentprodukter är skyldiga att årligen lämna ut viss information (artikel 24). Inledningsvis gäller det konsumentprodukter som kasserats under det första hela räkenskapsår som förordningen varit i kraft. Mikroföretag och små företag (artikel 2 andra stycket) är undantagna. Från den 19 juli 2026 är det förbjudet att förstöra osålda kläder och skor (artikel 25 och bilaga VII). Kommissionen har dessutom befogenhet att anta delegerade akter för att utvidga förbudet till fler produkter Även rörande förstörelseförbudet är mikroföretag och små företag undantagna. För medelstora företag gäller kraven i stället från och med den 19 juli 2030.

5 Befintliga bestämmelser som kompletterar EU-förordningen om ekodesign

5.1 Marknadskontroll och tillsyn

De kompletterande bestämmelser som behöver införas med anledning av EU-förordningen om ekodesign rör framför allt marknadskontroll och tillsyn. I miljöbalken regleras de befogenheter som myndigheter behöver ha vid kontroll av att EU-förordningar inom miljöbalkens tillämpningsområde följs (26 kap. 31, 32 och 33–37 §§). Med att en EU-förordning faller inom miljöbalkens tillämpningsområde avses att syftet med förordningen är att skydda människors hälsa och miljön eller att syftet, utöver att tillnärma medlemsstaternas lagstiftning, även syftar till att skydda människors hälsa och miljön (prop. 2019/20:137 s. 92).

EU-förordningen om ekodesign syftar till att fastställa ekodesignkrav som produkter måste uppfylla för att få släppas ut på marknaden eller tas i bruk. Ekodesignkraven syftar till att förbättra produkternas miljömässiga hållbarhet. Detta ska göra hållbara produkter till norm och minska produkters totala koldioxid- och miljöavtryck under deras livscykel. Dessutom ska det säkerställa den fria rörligheten för hållbara produkter på den inre marknaden.

I flera av skälen till EU-förordningen understryks att förordningen kommer att stödja produktions- och konsumtionsmönster som överensstämmer med EU:s övergripande hållbarhetsmål, inbegripet mål i fråga om klimat, miljö, energi, resursanvändning och biologisk mångfald, genom att anpassa produkter till en klimatneutral, resurseffektiv och cirkulär miljö. Därmed bidrar förordningen till att hållbara produkter successivt blir normen (skäl 6). Det konstateras att förordningen kommer att få en betydande roll när det gäller att uppnå flera av de delmål som fastställts inom ramen för Förenta nationernas agenda för hållbar utveckling (skäl 10).

Samtliga produktaspekter som ska förbättras genom ekodesignkrav enligt EU-förordningen om ekodesign rör miljöaspekter av olika slag. Det rör sig om krav på att använda återvunnet material eller minskad användning av resurser så som energi och vatten. Även aspekter som beständighet, uppgraderbarhet och tillförlitlighet har stor betydelse för en hållbar utveckling. Produkter som kan användas längre utan att behöva bytas ut påverkar produktions- och konsumtionsmönster och minskar avfall. Därigenom belastas inte miljön på samma sätt. Även de produktparameter som ska användas för att förbättra produktaspekterna rör sig om miljömässiga aspekter.

Mot denna bakgrund bedöms EU-förordningen om ekodesign falla inom miljöbalkens tillämpningsområde. Det behövs därför inte några kompletterande bestämmelser om de befogenheter som myndigheterna måste ha.

Frågan om fördelningen av marknadskontrollansvaret mellan myndigheterna behandlas i avsnitt 6.1.

5.2 Anmälande myndighet och anmälda organ

Medlemsstaterna ska utse en anmälande myndighet med ansvar för att fastställa och utföra de förfaranden som krävs för bedömning och anmälan av organ för bedömning av överensstämmelse (artikel 48). Lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93 när det gäller ackreditering och CE-märkning. Lagen tillämpas bland annat för organ som anmäls till Europeiska kommissionen och de andra medlemsstaterna för uppgifter i samband med bedömning av överensstämmelse enligt harmoniserad unionslagstiftning. Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) är genom lagen utsedd att vara nationellt ackrediteringsorgan och därmed ansvara för ackreditering enligt EU-rätten och även för ackreditering i övrigt av organ för bedömning av överensstämmelse.

Det är i nuläget inte möjligt att förutse i vilken utsträckning det i delegerade akter beslutade med stöd av EU-förordningen om ekodesign kommer att föreskrivas tredjepartsbedömningar. Bedömningen är därför att det tills vidare inte finns anledning att frånga nuvarande reglering i fråga om vilken myndighet som ska vara anmälande myndighet. Ansvaret bör alltså läggas på Swedac, som redan har det ansvaret. Det behövs därför inte några författningsändringar när det gäller detta. När ekodesignkrav för olika produktgrupper väl kommit på plats kan det finnas anledning att se över bedömningen.

5.3 Stöd till små och medelstora företag

Medlemsstaterna ska säkerställa att små och medelstora företag och mikroföretag åtminstone har tillgång till gemensamma kontaktpunkter eller liknande mekanismer för att öka medvetenheten om ekodesignkrav hos företagen och skapa nätverksmöjligheter, så att företagen kan anpassa sig till ekodesignkraven (artikel 22). Skyldigheter av liknande slag inom andra EU-rättsakter har i regel hanterats genom uppdrag till lämpliga myndigheter eller genom att utnyttja de stödverktyg som myndigheter redan har etablerat. Skyldigheten enligt EU-förordningen om ekodesign bör kunna hanteras på samma sätt och alltså hanteras vidare i ordinarie budget- och myndighetsstyrningsprocesser.

5.4 Den nationella strategin för marknadskontroll

Varje medlemsstat ska se till att det finns ett avsnitt i den nationella strategin för marknadskontroll om de marknadskontrollaktiviteter som planeras för att säkerställa lämpliga kontroller av att ekodesignkraven följs (artikel 66). Swedac har redan ett utpekat ansvar att ta fram underlag till regeringens beslut om den nationella marknadskontrollstrategin, se förordningen (2014:1039) om marknadskontroll av varor och annan

närliggande tillsyn. Ansvaret omfattar även skyldigheterna som medlemsstaterna har enligt EU-förordningen om ekodesign.

5.5 Miljöanpassad upphandling

Kommissionen har befogenhet att anta genomförandeakter med minimikrav för offentlig upphandling av produkter, i förhållande till de parametrar som behandlas i en delegerad akt med ekodesignkrav för produkterna i fråga (artikel 65.3). För inköp av sådana produkter eller för byggentreprenader eller tjänster där sådana produkter används, ska den upphandlande myndigheten tilldela offentliga kontrakt till de verksamheter som uppfyller minimikraven (artikel 65.1 och 65.2).

Minimikraven ska fastställas så att de stimulerar utbud och efterfrågan för miljömässigt hållbara produkter (artikel 65.2). Hänsyn ska tas till värdet och volymen av offentliga kontrakt som har tilldelats för de berörda produktgrupperna och den ekonomiska genomförbarheten för upphandlande myndigheter och enheter att köpa in mer miljömässigt hållbara produkter. Det ska dock inte medföra oproportionerliga kostnader. Kommissionen har även befogenhet att i genomförandeakter fastställa minimikrav i form av tekniska specifikationer, tilldelningskriterier och villkor eller mål för fullgörande av kontrakt (artikel 65.3).

En offentlig upphandling kan göras om eller rättas om den upphandlande myndigheten eller enheten har brutit mot någon unionsrättslig bestämmelse om upphandling, se 20 kap. 6 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) och 20 kap. 6 § lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna (LUF). En upphandlande myndighet eller enhet som inte har följt unionsrättsliga bestämmelser om upphandling ska i vissa fall ersätta den skada som en leverantör har vållats till följd av myndigheten eller enhetens felaktiga rättstillämpning, se 20 kap. 20 § LOU och 20 kap. 20 § LUF. Med unionsrättslig bestämmelse om upphandling avses bestämmelser om offentlig upphandling som förekommer i EU-förordningar och som gäller för upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling. Det kan till exempel röra sig om en skyldighet för upphandlande myndigheter att ställa vissa krav eller kriterier i upphandlingar av ett visst slag (prop. 2024/25:116 s. 39 och 40). Detta innebär att om en leverantör anser att en upphandlande myndighet eller enhet inte har följt de krav som gäller enligt EU-förordningen om ekodesign kan leverantören begära överprövning av upphandlingen och under vissa förutsättningar även begära skadestånd från den upphandlande myndigheten eller enheten. På så vis kan det därmed bli prövat av domstol om artikel 65 i EU-förordningen om ekodesign har följts. Någon ytterligare bestämmelse som säkerställer att EU-förordningen följs i den här delen bedöms inte nödvändig. Det kan dock finnas anledning att se över den bedömningen när kommissionen har beslutat om ytterligare minimikrav i genomförandeakter.

6 EU-förordningen om ekodesign behöver kompletteras med nationella bestämmelser

6.1 Fördelningen av ansvaret för marknadskontrollen enligt EU-förordningen

Förslag: Statens energimyndighet ska ha marknadskontrollansvaret för energirelaterade produktgrupper och Naturvårdsverket ska ha marknadskontrollansvaret för övriga produktgrupper. Kemikalieinspektionen ska dock ha marknadskontrollansvaret för användning av ämnen avseende samtliga produktgrupper.

Skälen för förslaget

Utgångspunkter för fördelningen av marknadskontrollansvaret

I Sveriges nationella strategi för marknadskontroll 2022–2025 räknas 13 marknadskontrollansvariga myndigheter upp. Ansvarsfördelningen utgår ofta från olika egenskaper eller risker hos produkterna snarare än själva produktslaget, till exempel att en produkt är avsedd för yrkesmässig användning eller privat bruk. Det gör att det kan finnas flera marknadskontrollmyndigheter som har ansvar för kontroll av samma produkt men för olika egenskaper hos produkten. Ett exempel på en produktreglering med delat marknadskontrollansvar är Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/48/EG av den 18 juni 2009 om leksakers säkerhet, där fördelningen baseras på olika riskaspekter. I Sverige har marknadskontrollansvaret för exempelvis en elektrisk docka fördelats på så vis att Elsäkerhetsverket är ansvarig för kontroll av elen, Kemikalieinspektionen för kontroll av kemikalier, Konsumentverket för själva dockan och om den har någon typ av uppkoppling så är Post- och telestyrelsen ansvarig för kontroll av själva uppkopplingen.

EU-förordningen om ekodesigns karaktär av ramförordning innebär att vilka krav som kommer finnas i de delegerade akterna är beroende av vilken produktgrupp det rör sig om och vilka produktaspekter som det finns behov av att förbättra i den produktgruppen. Det kommer samtidigt inte nödvändigtvis vara så att det finns en direkt koppling mellan varje krav och en enda produktaspekt utan kraven kan bidra till att förbättra fler än en aspekt. Detta medför en utmaning vid fördelningen av marknadskontrollansvaret över produkter som omfattas av förordningen.

Särskilt berörda myndigheter

När kommissionens förslag till ekodesignkrav diskuteras i ekodesignforumet och dess expertgrupp för medlemsstater är det Naturvårdsverket, Statens energimyndighet (Energimyndigheten), Kemikalieinspektionen, Upphandlingsmyndigheten och Swedac som tillsammans ska vara pådrivande och arbeta fram synpunkter och förslag. Regeringen har pekat

ut dessa myndigheter genom återrapporteringskrav i regleringsbrev för 2025.

Med hänsyn till de ekodesignkrav för produkter som kan bli aktuella i de delegerade akter som kommissionen kommer att anta, är det Naturvårdsverket, Energimyndigheten och Kemikalieinspektionen som är särskilt berörda. Det är också dessa myndigheter som bör pekas ut som ansvariga för marknadskontrollen för produkter som omfattas av EU-förordningen om ekodesign.

Ansvariga marknadskontrollmyndigheter bör utses innan kommissionen beslutat om delegerade akter

Det är först när de delegerade akterna har beslutats som det går att veta exakt vilka produktspecifika horisontella ekodesignkrav som kommer att gälla och därmed vilka ekodesignkrav som blir aktuella för respektive produkt. Genom kommissionens arbetsplan och arbetet i ekodesignforum och expertgruppen kommer det dock i relativt god tid att finnas kännedom om vilka produkter och ekodesignkrav som kommer att aktualiseras.

Oavsett hur marknadskontrollansvaret fördelas skulle ett utpekande av ansvariga marknadskontrollmyndigheter allt eftersom kommissionen beslutar om delegerade akter innebära en risk för att nödvändiga förordningsändringar inte finns på plats till dess att ekodesignkraven i en viss delegerad akt ska börja tillämpas. Det skulle innebära att det saknas ansvariga marknadskontrollmyndigheter för att kontrollera att kraven följs. En sådan situation skulle vara i strid med Sveriges skyldigheter enligt fördraget och också bli problematisk för samtliga aktörer. En process att för varje delegerad akt peka ut marknadskontrollmyndigheter skulle också kräva en stor arbetsinsats vid varje enskilt tillfälle och skulle potentiellt behöva göras flera gånger per år. Marknadskontrollansvaret bör därför fördelas redan nu även om det för närvarande inte finns några delegerade akter.

Ansvaret bör som utgångspunkt fördelas baserat på produktgrupper

Marknadskontrollansvaret för produkter som omfattas av EU-förordningen om ekodesign kan fördelas på i huvudsak två olika sätt. Antingen kan respektive myndighet ansvara för samtliga ekodesignkrav för en viss produktgrupp eller så kan samtliga myndigheter ansvara för alla produktgrupper för ekodesignkrav inom sitt specifika sakområde. Det behöver dock vara tydligt vilken myndighet som är ansvarig marknadskontrollmyndighet, både för myndigheterna själva och för de aktörer som ska följa regelverket.

Mot bakgrund av den variation av ekodesignkrav som kan ställas och de många produktaspekter som dessa ska förbättra, är det inte möjligt att på förhand besluta om en fördelning av marknadskontrollansvaret med hänsyn till varje myndighets särskilda sakkompetens. Fördelningen kan svårtligen göras baserat på produktaspekter, eftersom vissa ekodesignkrav kan bidra till att förbättra fler än en produktaspekt. Det finns inte heller någon annan given fördelning av marknadskontrollansvaret baserat på ekodesignkrav, produktaspekter eller produktparametrar.

Det som ligger närmast till hands är därför att besluta om marknadskontrollansvaret baserat på produktgrupper. På det sättet hamnar allt

ansvar för marknadskontroll för en viss produktgrupp på en myndighet. Det medför också en tydlighet både för berörda myndigheter och för de aktörer som berörs av den aktuella regleringen. Även om viss gränsdragningsproblematik kan uppstå, bör den vara mer begränsad vid en fördelning av ansvaret baserat på produktgrupper än om ansvaret fördelades på annat sätt. Det innebär också att i de fall kommissionen antar delegerade akter avseende horisontella krav kommer myndigheterna att bedriva marknadskontroll för sådana krav inom ansvaret för den produktgrupp som pekats ut för respektive myndighet.

Energimyndigheten har ansvar för utvecklingen och förhandlingarna om ekodesignkrav för energirelaterade produkter enligt ekodesigndirektivet. Det framgår också av myndighetens regleringsbrev för 2025 att det ingår i myndighetens ansvar att samordna arbetet med energiintensiva produkter och horisontella energiaspekter. Myndigheten bör få fortsatt marknadskontrollansvar för energirelaterade produkter även enligt EU-förordningen om ekodesign. Energirelaterade produkter är enligt förordningen alla sådana produkter som påverkar energiförbrukningen under användning (artikel 2.4). På så vis tillvaratas även den omfattande kunskap som myndigheten fått i arbetet med ekodesign, energimärkning, produktlagstiftning och marknadskontroll för energirelaterade produkter.

Naturvårdsverket bör vara marknadskontrollmyndighet för övriga produktgrupper. Naturvårdsverket driver och samordnar miljöarbetet i Sverige och har omfattande kunskaper i fråga om många av de produktaspekter som ekodesignkraven ska bidra till att förbättra. Det gäller till exempel återanvändbarhet, materialåtervinningsbarhet, förväntad avfallsgenerering, möjlighet till återvinning av material, klimatavtryck och livscykelanalyser.

Situationen kan givetvis uppstå där den föreslagna fördelningen av marknadskontrollansvaret inte är den mest lämpliga eller ändamålsenliga. För en delegerad akt kan det till exempel under myndigheternas arbete i ekodesignforum och expertgruppen komma fram information som medför att den föreslagna fördelningen av marknadskontrollansvaret bör ändras. Det kan då finnas skäl att utvärdera om ansvaret bör fördelas på något annat sätt.

Användning av ämnen bör alltid kontrolleras av Kemikalieinspektionen

Kemikalieinspektionen har erfarenhet och kompetens av marknadskontroll och tillsyn i fråga om kemikalierelaterade aspekter för många olika typer av kemiska produkter och varor. Det finns flera exempel på områden där Kemikalieinspektionen har erfarenhet av och är van vid att dela ansvaret för marknadskontroll och tillsyn av olika aspekter med andra myndigheter. Ett exempel på det är ansvaret för marknadskontroll av leksakers säkerhet, som myndigheten delar med Konsumentverket och Elsäkerhetsverket.

Enligt förordningen om ekodesign kan ekodesignkrav ställas som gäller användning av kemiska ämnen oavsett deras farlighet. Med hänsyn till de produktaspekter som ekodesignkraven ska förbättra kommer det troligtvis främst att röra ämnen som inger betänkligheter, dvs. som har angivna harmoniserade faroklassificeringar, är identifierade som farliga via annan kemikalielagstiftning eller inverkar negativt på återanvändning eller

återvinning av material. Definitionen av ämne i förordningen är densamma som i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach). För att hålla samman marknadskontrollen och inte riskera att ämnena med liknande egenskaper kontrolleras av olika myndigheter beroende på om det definieras som ett ämne som inger betänkligheter eller inte, bör Kemikalieinspektionen ha marknadskontrollansvaret för samtliga produkter om krav på begränsning av eller information om användning av ämnena.

6.2 Marknadskontroll av produkter som omfattas av ekodesigndirektivet och vissa krav i EU-förordningen om ekodesign

Förslag: Statens energimyndighet ska kontrollera att produkter som omfattas av ekodesigndirektivet uppfyller kraven i EU-förordningen om ekodesign, om kraven är tillämpliga på sådana produkter.

Skälen för förslaget: EU-förordningen om ekodesign ska delvis börja tillämpas direkt på produkter som det redan finns ekodesignkrav för och som antagits med stöd av ekodesigndirektivet (artikel 79.2). Det är inte alla krav i förordningen som ska tillämpas direkt utan det rör sig om fri rörlighet (artikel 3), förhindrande av kringgående och försämring av prestanda (artikel 40) och marknadskontroll (artikel 66–71).

Energimyndigheten är utpekad marknadskontrollmyndighet över att produkter överensstämmer med kraven i ekodesigndirektivet (3 a § den svenska ekodesignförordningen). Det finns dock ingen uttrycklig befogenhet för Energimyndigheten att kontrollera att produkter stämmer överens med andra krav än de som anges i ekodesigndirektivet. Det bör därför tydliggöras att Energimyndigheten ska utöva kontroll över att produkter som omfattas av ekodesigndirektivet uppfyller kraven i EU-förordningen om ekodesign, om kraven är tillämpliga på sådana produkter.

6.3 Förstörelse av osålda konsumentvaror

Förslag: Naturvårdsverket ska ha ansvar för tillsyn över att kraven om utlämnande av information om osålda konsumentprodukter och förbudet mot att förstöra osålda konsumentprodukter följs.

Skälen för förslaget: Ekonomiska aktörer ska lämna information om de kasserar osålda konsumentprodukter eller låter kassera sådana produkter för sin räkning (artikel 24). Det rör sig bland annat om information om antalet och vikten av osålda konsumentprodukter, skälen till att de kasseras, om det finns tillämpliga undantag och åtgärder som vidtagits eller planeras i syfte att förhindra att produkter förstörs. Informationen ska ges på en lättillgänglig sida på den ekonomiska aktörens webbplats.

Det är även förbjudet för ekonomiska aktörer att förstöra vissa produkter (artikel 25 och bilaga VII). I dagsläget omfattas kläder och skor av förbudet. Kommissionen har befogenhet att anta delegerade akter för att

lägga till nya produkter. Förstörelseförbudet riktar sig inledningsvis enbart till stora företag medan medelstora företag omfattas från juli 2030. Mikroföretag och små företag är helt undantagna.

Kraven som gäller osålda konsumentprodukter skiljer sig från systematiken i övriga krav i EU-förordningen om ekodesign. Det handlar inte om att en produkt ska uppfylla särskilda ekodesignkrav för att få sättas på marknaden. Det finns ingen stark koppling till produktens egenskaper och kravet är inte av samma tekniska art som övriga krav. Det finns därför skäl att överväga om ansvaret för denna tillsyn ska fördelas på ett annat sätt än marknadskontrollansvaret.

Enligt miljötillsynsförordningen är det många gånger kommuner eller länsstyrelser ansvariga för tillsynen. Med beaktande av att endast stora företag berörs inledningsvis, bedöms mervärdet av ett tillsynsansvar fördelat på kommuner och länsstyrelser vara litet. I fråga om att lämna ut information om förstörelse av konsumentprodukter kommer det i huvudsak att röra sig om information som finns på företagets hemsidor. Tillsynen kommer därför förmodligen framför allt att handla om genomgång av dokumentation. I dessa fall bedöms det inte finnas något mervärde i att fördela tillsynsansvaret på flera olika aktörer.

Utgångspunkten bör därför vara att en enda central myndighet har ansvar för tillsynen över kraven som gäller osålda konsumentprodukter. När det gäller förstörelse av konsumentvaror bör det finnas synergieffekter mellan denna kontroll och tillsyn över avfallslagstiftning. Naturvårdsverket bör därför få ansvar att utföra denna tillsyn.

När kommissionen antar delegerade akter och nya konsumentprodukter omfattas av kraven kan det finnas anledning att se över fördelningen av ansvaret. Det kan även finnas skäl till nya överväganden när medelstora företag träffas av förbudet.

6.4 Kostnader för marknadskontroll och tillsyn

Förslag: Energimyndigheten, Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen ska inom sina respektive ansvarsområden för marknadskontroll enligt miljötillsynsförordningen, i fråga om EU-förordningen om ekodesign, få meddela föreskrifter om att en ekonomisk aktör ska ersätta marknadskontrollmyndighetens kostnader för provtagning, undersökning av prover och undersökning av handlingar. Sådana föreskrifter ska dock bara få avse fall då produkten inte uppfyller de krav som gäller enligt EU-förordningen om ekodesign. Naturvårdsverket ska få meddela föreskrifter om avgifter för myndighetens tillsyn över att kravet om utlämnande av information om osålda konsumentprodukter och förbudet mot att förstöra osålda konsumentprodukter följs.

Skälen för förslaget

Finansiering av marknadskontroll

Medlemsstaterna kan själva avgöra om de vill finansiera sin marknadskontroll genom skattesystemet, genom att avgifter tas ut av de ekonomiska

aktörerna eller genom en kombination av de båda. Vid fall av bristande överensstämmelse, det vill säga då produkter inte uppfyller reglerade krav, får en medlemsstat ge sina marknadskontrollmyndigheter rätt att återkräva alla kostnader för sin verksamhet från den relevanta ekonomiska aktören (artikel 15 i EU-förordningen om marknadskontroll). Denna rätt begränsar emellertid inte medlemsstaternas möjligheter att helt eller delvis finansiera marknadskontrollmyndigheternas totala verksamhet, utöver att täcka kostnader vid bristande kontroll, genom att ta ut avgifter från ekonomiska aktörer.

Olika myndigheters marknadskontroll finansieras på olika sätt beroende på produktgrupp, till exempel genom årliga avgifter, timtaxa eller avgifter som enbart tas ut när produkterna inte uppfyller kraven.

Den marknadskontroll som i dag utförs av Energimyndigheten av produkter som omfattas av ekodesignlagstiftningen är i grunden skattefinansierad. Tillverkaren ska dock ersätta Energimyndigheten för provtagningskostnader, om det visar sig att produkten inte uppfyller kraven (4 § i den svenska ekodesignförordningen).

Marknadskontrollmyndigheterna ska ha rätt att återkräva vissa kostnader i fall av bristande överensstämmelse

Enligt EU-förordningen om ekodesign ska marknadskontrollmyndigheterna ha rätt att återkräva vissa kostnader från den ansvariga ekonomiska aktören (artikel 66.3 andra stycket). Det gäller i de fall produkten inte överensstämmer med kraven som följer av en delegerad akt och det rör sig om kostnaderna för inspektion av handlingar och fysisk provning av produkter.

Det är vanligtvis relativt enkelt för myndigheten att spåra och redovisa kostnader för provtagning av produkter. Det kan vara svårare när det gäller kontroll av handlingar, men det borde kunna lösas antingen genom att myndigheten noggrant redovisar den tid som läggs ner i respektive ärende om marknadskontroll, alternativt att myndigheten tar fram rimliga schabloner som kan fungera för olika sorters situationer. Sådan detaljerad reglering tas lämpligast fram av ansvarig marknadskontrollmyndighet. Energimyndigheten, Naturvårdsverket och Kemikalieinspektion bör därför få meddela föreskrifter om avgifter för marknadskontrollen i händelse av bristande överensstämmelse med tillämpliga krav inom ramen för sitt marknadskontrollansvar. Ett sådant bemyndigande kan beslutas på förordningsnivå med stöd av 2 § lagen (2014:140) med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn.

Avgifter för tillsyn

Naturvårdsverkets tillsyn kommer sannolikt inte att aktualisera kostnader för exempelvis provtagning, utan bör framför allt röra sig om kontroll av handlingar. Möjligheten att meddela föreskrifter bör dock inte begränsas till specifika utgifter, utan utformas på liknande sätt som för annan tillsyn (se till exempel 7 kap. 4 a § 2 förordningen [1998:940] om avgifter för provning och tillsyn enligt miljöbalken). Naturvårdsverket bör därför få meddela föreskrifter om avgifter för myndighetens tillsyn över att de bestämmelser som gäller förstörelse av osålda konsumentprodukter följs.

Ett sådant bemyndigande kan beslutas på förordningsnivå med stöd av 27 kap. 1 § miljöbalken.

6.5 EU-försäkran om överensstämmelse

Förslag: En ny förordning om kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om ekodesign ska införas.

En EU-försäkran om överensstämmelse som ska upprättas av en ekonomisk aktör ska vara skriven på svenska eller engelska. Det ska också införas en upplysningsbestämmelse om att bestämmelser om marknadskontroll och tillsyn finns i EU-förordningen om marknadskontroll, miljöbalken och miljötillsynsförordningen.

Skälen för förslaget: Tillverkare ska innan en produkt släpps ut på marknaden göra en bedömning av överensstämmelse och upprätta en EU-försäkran om överensstämmelse (artikel 27.2). En EU-försäkran om överensstämmelse innebär att tillverkaren tar på sig ansvaret för att dennes produkter stämmer överens med EU-lagstiftningen. Importörer eller distributörer har i vissa fall samma skyldigheter som tillverkaren (artikel 34). För produkter som omfattas av EU-förordningen om ekodesign ska den upprättas i enlighet med en mall och översättas till det eller de språk som krävs av den medlemsstat på vars marknad produkten släpps ut eller tillhandahålls (artikel 44 och bilaga V).

För produkter som släpps ut eller tillhandahålls på den svenska marknaden bör en EU-försäkran om överensstämmelse vara upprättad på svenska. För att minska den administrativa bördan för tillverkaren och risken att en översättning av EU-försäkran till svenska blir ofullständig eller missvisande bör en EU-försäkran även få upprättas på engelska.

Det finns inte någon befintlig förordning där det passar att reglera vilket språk en EU-försäkran om överensstämmelse ska upprättas på. Det är inte lämpligt att göra det i den svenska förordningen om ekodesign eftersom det bör vara tydligt att den endast reglerar produkter som omfattas av genomförandeåtgärder under ekodesigndirektivet. Bestämmelsen bör därför föras in i en ny förordning med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om ekodesign.

Därutöver bör en upplysningsbestämmelse föras in som anger att tillsyns- och marknadskontrollbestämmelser finns i EU-förordningen om marknadskontroll, miljöbalken och miljötillsynsförordningen.

7 Sanktioner

Medlemsstaterna ska införa sanktioner för överträdelser av EU-förordningen om ekodesign och vidta alla nödvändiga åtgärder som behövs för att säkerställa att de tillämpas. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionerliga och avskräckande (artikel 74.1). Därutöver ställs relativt detaljerade krav på hur de nationella sanktionerna ska utformas (artikel 74.2). Hänsyn ska tas till överträdelsens karaktär, allvarlighetsgrad och

varaktighet, om överträdelsen skett med uppsåt eller genom oaktsamhet, den ansvariges finansiella ställning och de ekonomiska fördelar som den ansvarige fått genom överträdelsen.

Miljösanktionsavgifter regleras i 30 kap. miljöbalken och förordningen (2012:259) om miljösanktionsavgifter. Dagens regler om miljösanktionsavgifter ger inte utrymme att ta hänsyn till alla de detaljerade krav som sanktionerna ska ta hänsyn till enligt EU-förordningen om ekodesign. Det finns flera nya EU-rättsakter inom miljöbalkens tillämpningsområde som har liknande krav på de sanktioner som medlemsstaterna ska fastställa, till exempel Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/573 av den 7 februari 2024 om fluorerade växthusgaser, om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och om upphävande av förordning (EU) nr 517/2014. Förordningen om miljösanktionsavgifter behöver därför ses över och anpassas efter de mer detaljerade kraven på sanktioner som finns i flera EU-rättsakter på miljöområdet.

Sverige kommer att behöva införa sanktioner enligt EU-förordningen om ekodesign. Det bör dock göras i samband med att förordningen om miljösanktionsavgifter ses över. Av den anledningen föreslås inte några sanktioner i denna promemoria.

8 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Förordningen med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om ekodesign och merparten av ändringarna ska träda i kraft den 19 juli 2026. De förordningsändringar som föreslås i den svenska ekodesignförordningen ska träda i kraft den 1 januari 2026. Förordningsändringarna som föreslås i förordningen om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken ska träda i kraft den 15 oktober 2026.

Bedömning: Det finns inte något behov av övergångsbestämmelser.

Skälen för förslaget: Eftersom EU-förordningen om ekodesign är en ramförordning är det först när kommissionen beslutar om delegerade akter som förordningen kommer att börja tillämpas. Det som regleras direkt i förordningen är kravet på att lämna ut information om förstörelse av osålda konsumentprodukter (artikel 24) och förbudet att förstöra osålda konsumentvaror (artikel 25).

Förbudet att förstöra osålda konsumentvaror ska tillämpas från den 19 juli 2026. Kravet att företag ska lämna ut information om osålda konsumentprodukter ska tillämpas första gången på sådana produkter som kasserats under det första hela räkenskapsåret efter att förordningen trätt i kraft. Det framgår inte om det är räkenskapsår motsvarande kalenderår eller brutet räkenskapsår som avses.

I Sverige sammanfaller alltid beskattningsår med kalenderår för fysiska personer och för handelsbolag där fysiska personer beskattas, jfr 3 kap. 1 § första stycket bokföringslagen (1999:1078). Övriga företag får tillämpa

annat räkenskapsår än kalenderår (3 kap. 1 § andra stycket). Det medför att dessa företag får tillämpa vilket brutet räkenskapsår som helst, dock måste ett räkenskapsår alltid påbörjas den första och avslutas den sista dagen i en kalendermånad (prop. 2009/10:235 s. 105). Det innebär att aktörer i Sverige kommer att behöva redovisa förstörelse av osålda konsumentprodukter tidigast från och med den 1 augusti 2026, om räkenskapsåret är brutet och räknas från den 1 augusti till den 31 juli.

Mot denna bakgrund bör de föreslagna förordningsändringarna träda i kraft den 19 juli 2026. Ändringarna i förordningen om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken bedöms dock kunna träda i kraft tidigast den 15 oktober 2026.

Det förtydligande som föreslås i den svenska ekodesignförordningen bör träda i kraft så snart som möjligt (se avsnitt 6.2). Det bedöms vara den 1 januari 2026

Det bedöms inte finnas något behov av övergångsbestämmelser.

9 Konsekvensutredning

I konsekvensutredningen analyseras och beskrivs effekter för samhällets olika aktörer av promemorians förslag. Konsekvensutredningen avser enbart de konsekvenser som följer av förslaget till kompletterande nationell lagstiftning. Konsekvenser av EU-förordningen om ekodesign för hållbara produkter beskrivs inte. Detsamma gäller konsekvenserna av de delegerade akter som kommissionen kommer att fatta beslut om. Därmed kommer förslagen i promemorian i första hand att få konsekvenser för myndigheter. I princip berörs inte de ekonomiska aktörerna direkt av förslagen i promemorian.

9.1 Problembeskrivning

EU-förordningen om ekodesign är direkt gällande och ska inte genomföras i svensk lagstiftning. För att säkerställa en korrekt tillämpning av förordningen krävs emellertid kompletterande nationella bestämmelser om bland annat ansvariga myndigheter och sanktioner. Medlemsstaterna ska vidta alla lämpliga åtgärder, generella eller särskilda, för att säkerställa att förpliktelser som följer av fördragen eller som härstammar från institutionernas handlingar uppfylls (artikel 4.3 i fördraget om Europeiska unionen). Som redovisas i avsnitt 7 omfattar denna promemoria inte några förslag på sanktioner.

9.2 Effekter om någon reglering inte kommer till stånd (nollalternativet)

Att inte utse ansvariga marknadskontroll- och tillsynsmyndigheter eller införa sanktioner riskerar att leda till att EU-förordningen om ekodesign

för hållbara produkter inte följs och att förordningens syfte därmed inte uppnås. Det riskerar i sin tur leda till en osund konkurrens mellan marknadsaktörer. Det skulle också vara ett brott mot EU-fördraget och skulle kunna leda till att Europeiska kommissionen inleder ett överträdelseärende mot Sverige.

9.3 Alternativa lösningar

Det redogörs genomgående för alternativa lösningar till de förslag som lämnas och varför ett visst förslag läggs fram i förhållande till andra alternativ. Sådana överväganden finns i avsnitten 5.2 (anmälande myndighet), 6.5 (val av språk för EU-försäkran om överensstämmelse), 6.1 (alternativ till fördelning av marknadskontrollansvar och att marknadskontrollansvaret bör utgå från produktgrupper), 6.4 (vilka kostnader som ska kunna återkrävas av tillsyns- och marknadskontrollmyndigheterna), 6.3 (fördelningen av tillsynsansvar för förstörelseförbudet) och 5.5 (att det för närvarande inte behöver ses ut en tillsynsmyndighet rörande miljöanpassad upphandling). Någon ytterligare analys av alternativa lösningar bedöms inte vara nödvändig.

9.4 Konsekvenser för berörda aktörer

Förslaget berör framför allt de myndigheter som föreslås få ansvar för kontroll och tillsyn. Berörda myndigheter är främst Naturvårdsverket, Energimyndigheten, Kemikalieinspektionen, Swedac och Upphandlingsmyndigheten.

9.4.1 Myndigheter och domstolar

Allmänt om finansiering

En medlemsstat får ge sina marknadskontrollmyndigheter rätt att från den relevanta ekonomiska aktören återkräva alla kostnader för sin verksamhet vid fall av bristande överenskommen (artikel 15 i EU-förordningen om marknadskontroll). Det innebär emellertid inte någon harmonisering på så sätt att den begränsar medlemsstaternas möjligheter att helt eller delvis finansiera marknadskontrollmyndigheternas verksamhet genom att ta ut avgifter från ekonomiska aktörer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för marknadskontroll enligt EU-förordningen om marknadskontroll, se 2 § lagen (2014:140) med bemyndigande att meddela vissa föreskrifter om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn. Bestämmelsen är öppet formulerad och möjliggör att olika former av avgifter tillämpas. Det återspeglas i att olika myndigheters marknadskontroll, beroende på produktgrupp, finansieras på olika sätt, till exempel genom årliga avgifter, timtaxa eller avgifter som enbart tas ut när utrustningen inte uppfyller kraven. Marknadskontrollen kan också vara skattefinansierad.

Energimyndigheten

Energimyndighetens marknadskontroll av produkter som omfattas av ekodesignlagstiftningen är skattefinansierad. Tillverkaren ska dock ersätta Energimyndigheten för provtagningskostnader om det visar sig att produkten inte uppfyller kraven. Myndighetens nuvarande marknadskontroll av ekodesignkrav för energirelaterade produkter sysselsätter 4–5 årsarbetskrafter. Till det tillkommer kostnader för provning. Provningsen kan ske internt eller genom externa aktörer.

Energimyndigheten föreslås få marknadskontrollansvar för energirelaterade produkter. Förslaget innebär inte någon väsentlig förändring för myndigheten, även om det delvis handlar om nya produktgrupper, om utvidgningar i räckvidden inom produktgruppen och vilka aspekter som regleras (till exempel reservdelar och återvunnet material). Myndigheten bör kunna hantera detta inom nuvarande ekonomiska ramar.

Naturvårdsverket

Den föreslagna fördelningen av tillsyns- och marknadskontrollansvaret innebär att Naturvårdsverket ska ha marknadskontrollansvar för ekodesignkrav för produktgrupper som inte är energirelaterade. Detta ansvar är nytt för myndigheten. Kommissionen avser att under sin femåriga arbetsplan successivt fatta beslut om olika delegerade akter (se avsnitt 4.2). Naturvårdsverkets ansvar kommer därmed att utvecklas stegvis. Tillsynen över kraven vid förstörelse av osålda konsumentvaror och utlämnande av information om osålda konsumentvaror gäller till en början endast stora företag. I nuläget omfattar förbudet att förstöra osålda konsumentvaror endast kläder och skor. Myndigheten bör kunna hantera tillsyn och marknadskontroll inom sitt anslag.

Kemikalieinspektionen

Kemikalieinspektionen föreslås få marknadskontrollansvar för alla produkter som gäller ekodesignkrav som hänför sig till användning av ämnen. Detta ansvar är nytt för myndigheten men precis som för Naturvårdsverket kommer detta ansvar att utvecklas stegvis. Myndigheten bör kunna hantera marknadskontrollansvaret inom sitt anslag.

Swedac

Swedac ackrediterar företag och organisationer som i öppen konkurrens utför kontrollerna. Swedac är också ansvarig för samordning av den svenska marknadskontrollen. Detta görs bland annat genom Marknadskontrollrådet.

I det nationella genomförandet av EU-förordningen om ekodesign ligger det på Swedac att se till att det finns ett avsnitt i den nationella strategin för marknadskontroll enligt EU-förordningen om marknadskontroll. I de fall som tredjepartsbedömningar föreskrivs i de delegerade akterna kommer Swedac även att vara anmälade myndighet och utse anmälda organ. Dessa uppgifter ingår redan i det ansvar som tilldelats genom lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll och förordningen (2014:1039) om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn.

Swedac får därmed inga nya uppgifter som en följd av förslagen i denna promemoria. Myndigheten bör därför kunna hantera ansvaret inom sitt anslag.

Domstolar

När de ekonomiska aktörerna blir föremål för marknadskontroll av nya ekodesignkrav kan de välja att överklaga kontrollmyndigheters beslut, vilket skulle kunna innebära en ökad arbetsbörda för mark- och miljödomstolarna. Samtidigt hanterar förvaltningsdomstolarna redan överklaganden av kontrollbeslut till följd av ekodesigndirektivet, vars antal successivt kommer att minska.

Enligt Energimyndighetens erfarenhet från ekodesigndirektivet har det handlat om en handfull ärenden som har drivits vidare till domstol under de senaste tio åren. Eftersom det i nuläget är okänt vilken omfattning de framtida ekodesignkraven kommer att ha och när de kommer att börja gälla, är det inte meningsfullt att försöka göra en uppskattning av hur mycket domstolarna påverkas. Mark- och miljödomstolarna bör därför kunna hantera överklagandena inom sitt anslag.

Länsstyrelser och kommuner

Länsstyrelser och kommuner föreslås inte få något tillsyns- eller kontrollansvar.

9.4.2 Ekonomiska aktörer

Förslagen i denna promemoria bedöms inte ha några direkta konsekvenser för de ekonomiska aktörerna.

Förslagen om marknadskontroll och tillsyn bidrar till att sannolikheten ökar för att ekodesignkraven följs i Sverige, vilket gynnar de företag vars produkter uppfyller kraven. En fungerande marknadskontroll och tillsyn i Sverige bidrar också till en bättre fungerande inre marknad.

9.4.3 Statsfinansiella konsekvenser

Marknadskontrollen föreslås kunna finansieras genom myndigheternas nuvarande anslag. Parallellt med att fler delegerade akter antas och marknadskontrollen utvecklas, kan det finnas anledning att försöka finna långsiktiga finansieringslösningar baserade på principen om att förorenaren betalar. Införandet av nya producentansvar, till exempel för textilier, kan öppna möjligheter att identifiera avgränsade och relevanta avgiftskollektiv.

Marknadskontrollmyndigheter ska ha rätt att meddela föreskrifter om att ta ut avgifter från den ansvariga ekonomiska aktören för kostnader för inspektion av handlingar och fysisk provning vid fall av bristande överensstämmelse med kraven. Myndigheterna kommer inte att disponera avgifter som tas ut. Avgifterna går in till staten, vilket i praktiken innebär att statens kostnad för marknadskontrollen blir något mindre än myndigheternas kostnader på respektive anslag.

Det föreslås även att tillsynen över förbudet mot förstörelse av osålda konsumentvaror finansieras genom myndighetens anslag. Tillsynen kommer bland annat att utövas genom kontroll av företagens redovisningar generellt men också av att kriterier för undantag är uppfyllda. Tillsyn kan också komma att utövas vid avfallsanläggningar och genom kontroll av gränsöverskridande transporter av avfall. Liksom för marknadskontrollen har Naturvårdsverket enligt förslaget rätt att meddela föreskrifter om avgifter för myndighetens tillsyn. Sådana avgifter kommer inte att disponeras av myndigheten. Avgiften går in till staten, vilket i praktiken medför en något minskad kostnad för staten än myndighetens kostnader på respektive anslag. På liknande sätt som för marknadskontrollen kan det finnas anledning att försöka finna långsiktiga och mer heltäckande finansieringslösningar baserade på principen om att förorenaren betalar.

9.4.4 Miljömässiga konsekvenser

Syftet med EU-förordningen om ekodesign är att bidra till den inre marknadens funktion och samtidigt säkerställa en hög miljöskyddsnivå.

Förslagen i denna promemoria bedöms inte ha några direkta miljömässiga konsekvenser. I och med att ansvariga marknadskontroll- och tillsynsmyndigheter får befogenheter att ingripa mot regelöverträdelser ökar sannolikheten för att kraven i förordningen följs, vilket bidrar till de positiva miljömässiga konsekvenser som EU-förordningen om ekodesign förväntas få.

9.4.5 Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av anslutningen till EU

Promemorian innehåller de förslag som medlemsstaterna måste besluta om och som krävs för att säkerställa att EU-förordningen om ekodesign följs. Förslaget bedöms överensstämma med de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i EU. Det finns inga förslag i promemorian som går utöver vad Sverige behöver för att EU-förordningen om ekodesign ska kunna följas.

9.4.6 Bedömning av om det finns behov av speciella informationsinsatser

Det bedöms inte finnas behov av särskilda informationsinsatser med anledning av förslagen som lämnas i denna promemoria. Däremot behövs det informationsinsatser om dels regleringen av förstörelse av osålda konsumentprodukter, dels nya ekodesignkrav vartefter de antas. Att informera om gällande regelverk är en del av marknadskontroll- och tillsynsansvaret.

9.4.7 Hur och när konsekvenserna av förslaget eller beslutet kan utvärderas

EU-förordningen ger en befogenhet till kommissionen att utveckla och besluta om delegerade akter med ekodesignkrav. Detta görs i praktiken med utgångspunkt i en femårig arbetsplan. En utvärdering av förslagets konsekvenser bör därför aktualiseras i slutet av innevarande arbetsplan.